

dr. Med. Hynek R.W.:

KRISZTUS KINHALÁLA

A MODERN ORVOSI TUDOMÁNY VILÁGÁNÁL

KORDA RT KIADÁSA BPEST.

KRISZTUS KÍNHALÁLA

A MODERN ORVOSI TUDOMÁNY VILÁGÁNÁL

KRISZTUS VALÓDI ARCMÁSÁNAK FELFEDEZÉSE

IRTA: DR. MED. HYNEK R. W.

FORDITOTTA:

DR. CZÉKUS GÉZA

II. KIADÁS.

KORDA R. T. KIADÁSA, BUDAPEST, VIII., MIKSZÁTH K.-TÉR 3.

Nihil obstat. Franciscus P. Zsiros S. J., cens. dioec. —
Nr. 470/1937. Imprimatur. Strigonii, die 13. Febr. 1937.
dr. Julius Machovich vicarius generális.

Bevezetés.

„Az, akitől e név (t. i. a keresztényeké) ered: Krisztus, Tiberius uralkodása alatt Pontius Pilátus helytartó által kivégeztetett.”

Tacitus, Annales 15, 44.

Még csak nemrégiben is divat volt, hogy Krisztus ellenségei egyenest tagadták Krisztus történelmi személyének létezését; Krisztus hívei pedig védtek.

Krisztus egyénisége azonban húsz évszázad óta szilárdan áll mind a tudomány előtt, mind hívei szívében. Hiszen örültség lenne feltételezni is, hogy az első századok szörnyű üldözései alatt annyi százezren haltak volna vértanúhalált egy nemlétező személy kedvéért; most pedig vagy nagyon tudatlannak kellene lennie valakinek, vagy pedig a könnyelműségig hiszékenynek, hogy a Krisztus létezése elleni argumentumokat elfogadja.

Ma már tisztán látunk. Az evangéliumok keletkezésének idejét a tudomány az első évszázad vége előttre teszi. Az evangéliumon kívül Krisztus történelmi létezését bizonyítják Szent Pál levelei is; — már pedig Szent Pál történelmi személyiségét soha senki kétségbe nem vonta. Ő írta a II. korinthusi levélben (5, 16.), hogy Krisztust test szerint ismerte. Ezt pedig vannak, akik arra magyarázzák, hogy Szent Pál átélte Krisztus történelmi szereplésének idejét. Ott van továbbá Tacitusnak, a híres történetírónak bevezetésünk előtt leközölt tanúságtétele (Annales 15, 44.), aki e mondatot a Néró által üldözött keresztények nevének magyarázatául adta. Hasonló tanúságot tesz Plinius, Traján császárhoz intézett levelében; továbbá Suetonius, a történetíró, Claudius császár életleírásában (XV. fej.), és Josephus Flavius, Zsidó Régiségeiben (XX. fej. 9.), hogy keresztény bizonyítékokat ne is említsek.

A liberalizmus, marxizmus, a szabadgondolkodók különféle válfajai ma már tudományos szempontból

nem jöhetnek számításba. Az ő támadásai Krisztus történelmi egyénisége ellen rég meghaladott erőlködések. Ma már senki sem hozza föl komolyan, élt-e egyáltalán Krisztus? Ma már inkább az iránt érdeklődnek az emberek, hogy milyen volt Krisztus? Mutasd meg nekünk Krisztus lelkületét, azt az utat, amelyet Ő az üdvösség útjának jelölt! — mondják. Tárjátok elénk az Ő szellemét, hogy felemeljen bennünket ennek az életnek mocsarából, erőre késztesen ernyedtségünkben, munkára ösztönözzön reménytelenségünkben és kétségbeesésünkben.

Ebben a könyvben Krisztus történelmi személyének és kereszthalála körülményeinek egyik bizonyítékáról lesz szó: a turini szent lepelről. Ennek az ereklyének valóságát sikerült tudományosan igazolni s orvosi vonatkozásairól olyan tudományos és komoly következtetések állnak rendelkezésünkre, hogy jelen tékenynek kell tartanunk Krisztus halálának történelmi bizonyítékai között.

Minden ellenvetésnek elejét akarom azonban venni és ezért már itt kijelentem, nem dogma az, hogy a turini lepel valóban Krisztus halotti leple volt. Ennek a hittételekhez semmi köze. Így tehát nyugodt lelkiismerettel elfogadhatja akárki, vagy éppen kétségbe is vonhatja. Természetesen mindegyik állásfoglaláshoz kellő ismeretek és tárgyilagos okok kellene. Akár valódinak fogadják el a leplet, akár nem, mégis a vele való foglalkozás mindenkinek lelki hasznára szolgál, mert kapcsán elmerülhet az Üdvözítő rettenetes kínjainak szemléletébe és általa gazdag kegyelmekre tehet szert.

A Krisztus kereszthaláláról szóló elmélkedést, részleteinek elképzelését, szörnyűségeinek lelki átélését, alig van lelkivezető, aki nem tartaná nagyra. Kempis Tamás „Krisztus követésétől” Faulhaberig, a nagy müncheni kardinálisig számosan ajánlották, hogy állítsuk szemeink elé ezt az eseményt. Loyolai szent Ignác közismert imádságában kérve-kéri az Istent, hogy szent sebébe rejtse el őt. Szent Pál a keresz-

nek hirdetését apostolsága és a bölcsesség csúcspontjának állítja. Szent Bonaventura a keresztest az ő könyvtárának nevezi. Karmel minden misztikusa, Avilai szent Teréztől egészen Lisieuxi kis Terézig a szeretet lángragyújtóját látja a kereszten.

Meg kell még említenünk, hogy a turini szent lepel ellen soha, egyik pápa sem nyilatkozott. Ellenben számosan vannak, akik tisztelték, mint II. Pál, IV. Sixtus, II. Gyula, X., XII. és XIII. Leó, XII. János, XIII., XIV. és XV. Benedek; VII., IX., X. és XI. Pius pedig búcsúkkal látott el egy kis imát, amelyet e drága ereklye tiszteletére mondanak el.

Ezt a könyvet jóakarátú, tisztalátású és őszinteszívű emberek számára írtuk.

I. A kereszténység évszázados vágyakozása Krisztus valódi arca után.

Akit az ember szeret, állandóan vágyik annak közelsége után. S ha valóságban nem lehet vele, legalább képmását akarja bírni. Különösen, ha nagyon szeretett személyről van szó: jegyesről, apáról, anyáról, gyermekekről, akkor mindent elkövet, hogy bírhasssa az illetőnek arcképét. Természetes tehát, hogy a lelkekben kezdettől élt a nagy-nagy vágy a legdrágább, leg-szeretettebb személynek, az isteni Üdvözítőnek képmása után.

Csakhogya a zsidóknak maga Mózes tiltotta meg, hogy bármiféle képet készítsenek emberről, annál kevésbbé készíthettek képet Istenről, kinek még a nevét is tilos volt kimondani. Így csak a hellén művészet ábrázolta Krisztust a katakombákban. De ez az ábrázolás is csak szimbolikus volt: szép, szakálltalan ifjú képében. A legkiválóbb ilyen ábrázolás a IV. századból származik: a híres Jó Pásztor-kép. Így az Isten Fiának megsemmélyesítője ideális szépségű ifjú lett, ki karján viszi az elveszett bárányt.

Az Úr keresztrefeszítése sokáig nem lehetett művészi alkotás tárgya. Nem lehetett nyíltan az emberek szeme elé állítani a Megfeszítettet, mint ahogy leplezetlenül beszélni se volt tanácsos róla.

De az antik művészetben hallatlan ízléstelenség is lett volna a keresztrefeszítés ábrázolása. Hiszen ez a legszegyenteljesebb, csak rabszolgasorból származó gonosztevők büntetési módja volt (Cicero). De Krisztus megtalálta keresztfájának tisztelete folytán ez a halálnem elvesztette szegyenteljes jellegét s elterjedt a Megfeszítettnek diadalmas felfogású ábrázolása. „Krisztus nem szenved a kereszten, hanem győzedelmeskedik a halálon.” Ekkor tunikában ábrázolták, mint a római Forumon levő ősrégi Mária-templomban, a Sta. Maria Antiqua-ban látható.

Az alakból a fej, az arc az, ami legjobban megkapja, vonzza a tekintetet s így Krisztus arcának ábrázolása lett a művészi tudás és ízlés próbaköve. Pál apostol társa, Szent Lukács, a „kedvelt orvos” s egyben festő is, hagyta ránk állítólag az Üdvözítő legrégibb képét, melyet a római Sta. Sanctorum-templomban „La sacra tavola” néven tisztelnek ma is. A középkor folyamán híressé vált az „Edessainak” nevezett Krisztus-kép, mely állítólag magától Krisztustól származott. A mezopotámiai Abgar királynak volt a tulajdona, mely Konstantinápolyon keresztül került Genuába, a Szent Bertalan-templomba. Már alig kivethető a kép. A keresztény időszámítás második századából való. A spanyol Escorial őrizte meg egyik jó másolatát.

A Rómában őrzött, úgynevezett Veronika-képen az Üdvözítőnek meglehetősen tökéletesen pozitív képe van, melyet a hagyomány szerint az Üdvözítő maga nyomott a kendőbe, mikor a szent asszony átnyujtotta azt neki a keresztúton, hogy arcát letörölje. — Egy változata az úgynevezett Tours-i Szent Arc, melyet Dupont, egy jámbor festő e városban készített, különböző források nyomán. Ezt a képet látjuk Kis szent Teréz kezében egyik képén, ki rendi nevét nemcsak a „Gyermek Jézusról”, hanem a „Szent Arcról” is kapta. Kis szent Teréz nem láthatta meg földi életében az Úr Jézus igazi arcát, mert 1897-ben halt meg, s a turini lepelről az első felvétel csak 1898-ban készült.

Krisztus arcának e két említésreméltó ábrázolása tanúsítja, hogy a fényképezés feltalálása előtt senki se gondolt Krisztus képének negatív lenyomatára. Pedig ez megvan a Turinban őrzött halotti lepen.

Az Üdvözítő arcának volt még egy híres ábrázolása, a „Smaragd-Krisztus”, melyet a törökök Konstantinápoly elfoglalásakor raboltak el a bizánci császár kincstárából. II. Bajazid szultán e képet odaajándékozta VIII. Ince pápának s kiváltotta vele fogságban levő testvérét. E kép teljesen egyezik azzal a Krisztus-leírással, mely Pilátus apokrif levelében talál-

ható. E levél állítólag Tiberius császárnak szólt. Erről a munka utolsó előtti fejezetében még lesz szó. Ugyanezt az apokrif írást „Lentalus levelének” is nevezik, mert állítólag Judea ily nevű helytartója küldte a római szenátusnak.

A késői antik világ mozaikjaitól, — melyek különösen Ravennában bámulatos színezéssel maradtak fenn — valamint a merev görög és ortodox ikonoktól az Üdvözítő ábrázolása hirtelen átmenettel jut el a korai középkor primitivizmusának számtalan alkotásához. Ettől kezdve a művészek lángoló vallásossága a festészet céljává, középpontjává tette Urunk ábrázolását. A gótika, a reneszánsz és a barokk, de az újabb korban is minden nagy mester kipróbálta tehetségét Krisztus Urunk drága vonásainak és alakjának ábrázolásával. A híres itáliai festők Raffaeltől Tiziánig, Rembrand, Van Dyck, Velasquez, Greco, Murillo, Guido Reni stb. mellett egészen Gabr. Max-ig, akinek csodásan szép Krisztus-arca Prágából Buenos-Ayresbe került. Bár e festők alkotásai felbecsülhetetlen értékű műrecek, mégis többé-kevésbé tökéletesen törekvések az elérhetetlen eredeti felé. Hiányzik s mindig hiányozni fog belőlük a legfontosabb: ezek csupán az emberi képzelet alkotásai, melyekkel a modern fényképészeti tudomány győzedelmesen állítja szembe általa felfedezett hiteles, eredeti képmását. A legnagyobb művész kezének alkotása sem mérkőzhetik meg ezzel.

II. Krisztus Urunk Turinban őrzött halotti leplének története.

"Ha az én népem megtérvén könyörög nekem és orcámat keresi és bűnbánatot tart gonosz utairól: én is meghallgatom az égből . . ." (II Par. 7, 14.)

E rendkívül érdekes és egyedülálló ereklyének, melyről joggal állítják, hogy 36—42 órán át az Üdvözítő szent testét rejtette — érdekfeszítő története van. A szent keresztfa mellett valóban legnagyobb szerű ereklyéje ez a kereszténységnek, mely csodálatos hűséggel őrizte meg számunkra Krisztus egész testének és rendkívüli, kegyetlen szenvedéseinek képét.

A négy evangélista egybehangzóan jegyezte föl, hogy: „Arimateai József előkelő tanácsos, ki maga is várja vala az Isten országát, és bátran beméne Pilátushoz, és elkéré Jézus testét. Pilátus pedig csodálkozék, hogy már meghalt volna. És hivatván a századost, megkérdezé őt, csakugyan meghalt-e már. És midőn megtudta a századostól, Józsefnek ajándékozá a testet. József pedig gyolcsot (görögül: agoraras sindona) vásárolván, és levevén Őt, begöngyölé a gyolcsba és sírba tévé.” (Márk 15, 43—46.) Szent János az első három evangélistával szemben, kik ezt a gyolcsot sindonnak nevezik, „gyolcsruhák”-ról (othonia) beszél, s megemlíti Nikodemusról, hogy: „mirha és aloe vegyítéket hozott mintegy 100 fontot” (kb. 31 kg-ot). „Vevék tehát Jézus testét, és gyolcsruhákba göngyölék azt fűszerek közé, ahogy a zsidóknál szokás temetni.” (Ján. 19, 39—40.)

Valamennyi evangélista egybehangzólag mondja el azt is, hogy a szombatot követő nap hajnalán aszszonyok mentek a sírhoz, hogy megkenjék Jézus testét és látták, hogy a kő el van hengerítve, a sír pedig üres. Szent János Lukáccsal egyetemben följegyzí, hogy a két tanítvány: János, az Úr kedveltje, meg Péter, már az üres sírhoz érkezett, „és látá az otthagyt

lepedőket, a keszkenőt pedig, mely az ő fején volt, nem a lepedők mellé téve, hanem külön egy helyen összehajtva”. (Ján. 20, 6—7.)

Ha közelebbit nem is tudunk róluk, egészen bizonyos, hogy a szóbanlevő gyolcsruhákat megkülönböztetett figyelemmel kezelték s hogy az Istenember testétől és kiömlött véréből megszentelt dolgok rendkívüli tiszteletnek örvendtek s különös védelemben részesültek. Krisztus kinszenvedésének ereklyéit Szent Ilona Konstantinápolyban gyűjtötte össze. Niceforos Callistus, bizánci történetíró följegyezte a XIV. században, hogy Pulcheria császárné (399—453) a Konstantinápolyban újonnan épült St. Maria di Blankerna-templomban őriztette a szent lepleket, amelyeket Eudoxia császárnőtől kapott. Hogy valóban ott voltak, azt Szent Braulion saragossai püspök is megemlíti a VII. században. Damaskusi szent János a VIII. században és Vilmos tyrusi püspök 1171-ben, kinek maga Manuel Kommenos bizánci császár mutatta meg egyéb kincseivel együtt.

Az Istenember testének lenyomatát őrző szent lepel nagy tiszteletnek örvendett és általánosan ismert volt a görög egyházban. Sőt Krisztus kinszenvedésének ereklyéi közül ez lett irányadóvá a görögkeleti kereszt kialakulásánál, ahogy azt P. Cojazzi, a turini „Rivista Dei Giovanni” szerkesztője kifejtette lapja XIII. évfolyamának ötödik számában. Ennek a keresztnek tudvalevőleg két vízszintes irányú vonala van, s lenn egy harmadik, mely jobbról balra lefelé húzódva ferdén fekszik. A felső rövid vonal a keresztre szegzett táblát jelzi a három nyelvű felirattal; a második és leghosszabb vonal pedig az összerótt kereszt gerendáját (crux immissa), s így a ferde alsó vonalról feltehető, hogy a lábtámasztékot jelenti. De miért ferde az alsó vonal? Mert a szent halotti leplen (nem tudván, hogy annak rajza lenyomat, hogy valóságos fényképészeti negatív), a jobblábat rövidebbnek s a balt hosszabbnak látjuk. Ha tehát a keresztfán alkalmaztak lábtámaszt (suppedaneum), akkor annak is ferdének kellett

lennie. Különösen a moszkvai templomok kupoláin voltak ilyen keresztiek. Ez bizonyítja, hogy a szóbanlévő lepel a XIV. vagy XIII. században készült Franciaországban; ami történelmi szempontból rendkívül fontos.

1202-ben a leplet még Konstantinápolyban látta Robert de Clari lovag. De mikor 1204-ben a negyedik kereszteshadjárat vitézei elfoglalták a várost, a zsákmány elosztásánál a szent leplet De la Roche Ottó, Montferrat márkis seregének vezére kapta jutalmul. Ez elküldte apjának, aki viszont kb. 1206-ban Besançon püspökének, Amedeonak gondjaira bízta. A lepel a püspöki székesegyházban többször ki is volt téve közszemlére. Am 1349-ben a besanconi székesegyház leégett s a lepelnek egy esztendőre nyoma veszett, hogy aztán ismét felbukkanjon — bár megrongálódva — a champagnei Lirey-ben. Ott elkészítettek mását és elküldték Besançonba; ezt a francia forradalom idején, 1794-ben a közegészségügyi tanács parancsára elégették. Az eredeti a Charny-nemzetség kezén maradt. 1418-ban Lirey új ura, Be la Roche Hyppolit gróf feleségül vette de Charny Margitot, aki a szent leplet 1452 májusában a ciprusi király lányának, a Savoyai-házból származó I. Lajos feleségének adta. *Se családunk, az egyesített Olaszország uralkodóházának tulajdonában van a mai napig*, mely az értékes ereklyét a legnagyobb tisztelettel és gonddal őrzi. Akkoriban Chambéry volt a család székhelye, s ott egy kápolnában helyezték el a leplet, melyet róla „A szent lepel kápolnájának” neveztek el.

A hugenotta zűrzavarok idején, 1532 dec. 3-ról 4-re virradó éjjel majdnem a tűz martaléka lett a kereszténység e legdrágább ereklyéje. A kápolna kigyulladt s két ferencrendi barát, a herceg kulcsára, meg egy lakatos, életük kockáztatásával hatoltak keresztül a lángtengeren az égő oltárhoz. A lakatos feltörte a zárat s megmentette a veszélyben forgó szent leplet az olvadni kezdő ezüstszekrényből. Ekkor állotta ki a második tűzpróbát a szent ereklye s az első vízpróbát, amiről a következő fejezetekben rész-

letesebben lesz szó. Nyolc helyen kiégett ekkor (mint-hogy össze volt hajtva, egészen szimmetrikusan). Az égési helyeket két évvel később, 1534-ben nagyon primitív módon befoltózták a Chambéry-i Klarisszák zárdájában.

Az ezután következő háborús időkben Franciaország több vidékén bolyongott a szent lepel. Őrizték Belgiumban is, ahol a híres nürnbergi festő, Dürer Albert le is másolta. Majd Nizzába került, míg végre Emanuel Filibert, savoyai herceg, Borromei szent Károly kedvéért 1578-ban Turinba vitette, ahol a hercegi palota kápolnájában őrizték. Ott látta Szalézi szent Ferenc s 1639-ben Chantal szent Johanna. 1694-ben Guarini, a híres építész a királyi palotában, a dóm presbyteriuma mögött pompás kápolnát épített számára. S azóta ott pihen értékes ezüstszekrényben, Bertolli pompás oltárán.

A szent lepel valódiságának apostola, a Valsalice-i szaléziánusok liceumának egykori fizika- és vegytanára, P. Noguier de Malijay összegyűjtötte a lepel egész irodalmát 1930-ig és felsorolta, hányszor tették ki közszemlére az ereklyét. Az elmúlt évszázadban 1814-ben részesült nyilvános tiszteletben, mikor I. Viktor Emánuel király Napóleon bukása után ismét visszatért székhelyére, Turinba. A következő évben VII. Pius pápa fejezte ki előtte tiszteletét, mikor a francia fogságból, Fontainebleau-ból hazatérőben volt s 1822-ben a trónralépő Carló Felice király köszöntötte.

1842-ben II. Viktor Emánuel királynak házasságkötését Maria Adelaide-del az Üdvözítő szent leplének nyilvános tiszteletével ünnepelték meg. Ugyanez történt 1868-ban, amikor Umberto király kötött házasságot Margherittával. Az ereklyét a múlt században utoljára a turini egyházművészeti kiállítás alkalmából tették ki közszemlére 1898 május 25-től június 2-ig, s ekkor fotográfálta le a lelkes amatőr: Secondo Pia ügyvéd. Fényképfelvétele világszenzációvá vált — és az maradt a mai napig.

A XX. században először 1931-ben tették ki a

leplet 1693-ban, mikor a piemonti herceg házasságot kötött Albert belga király leányával, Mária Jozefával. A kincsnek e ritka kincsét akkor máj. 3-tól 24-ig körülbelül kétfélmillió ember látta és egy hivatásos fényképész, Cavalliere G. Enrie kétszer fotografálta le különböző lemezekre. Utoljára 1933-ban, szept. 24-től okt. 15-ig állították ki az ereklyét Krisztus kinszenvedésének 1900 éves fordulójának alkalmából. — Ekkor már hivatalos fényképezés nem történt.

A Szent Lepel őrzőhelye: a turini királyi palota kápolnája. Építette Guarini építész 1694-ben. Az oltárt Bertolli készítette. Rajta látható a Szent Lepel szekrénye.

III. Mit látunk puszta szemmel a szent leplen?

„Erőm kiszáradt, mint a cserép, és nyelvem ínyemhez ragadt . . . A gonoszok gyülekezete körülkerített engem. Atlyuggatták kezeimet és lábaimat, megszámlálták minden csontomat. Elosztották maguk közt ruháimat és öltönyömrre sorsot vetettek.” (21. Zsolt. 16—19.)

Miután előrebocsátottuk az értékes ereklye történetét, megkíséreljük *pontos leírását* is.

Először is: *milyennek látjuk puszta szemmel?* A szent lepel igazoltan eredeti, antik, tiszta vászon, — hossza 4 m 36 cm, szélessége 1 m 10 cm. Elég nagy tehát ahhoz, hogy egy akár 180 cm magas férfi holttestét teljesen betakarja. Minőségéről hadd szóljon Cav. Virginio Timossi, a turini szakemberek fascista szindikátusának titkára. Könyvében ezeket mondja (66. old.):

„A szent lepel (— olaszul: sindone, héberül: sadin, vagyis széles vászon, amely különböző célokra alkalmas —) tiszta lenvászon, sűrű, átlátszatlan, durva szálból van szöve, s egyenetlenül (kézzel) fonva nyers rostokból. Négyzetcentiméterenkint 40 kötő- és 25 töltőszálból áll. Mintája négyszálas-ferdeirányú köperszövés, mint a régi damasztoké. Kalász-szálakat ábrázol, melyek körülbelül centiméterenkint, vagyis 40 szálankint meg vannak törve. Világosan látszik rajta a házikészítményű kéziszöttek jellegzetessége: a kötésnek és a sűrűségnek egyenetlensége. A szál finomsága körülbelül 70-es számú lenszálnak és 50-es számú szegélyfonalnak felel meg (angol számozás szerint).”

Timossi még azt is megállapítja, hogy a tiszta vászonnak különleges tulajdonsága a tökéletes abszorbeáló, felszívó képesség, — amely körülmény hozzájárult ahhoz, hogy a szent leplen levő lenyomat a rendes mértéket felülmúlóan tökéletes.

Szakemberek a szent leplet valódi, eredeti antik darabnak nyilvánították, mely ugyanolyan, mint a hiteles ókori keleti vásznak. 1902-ben egy Baron nevű archeológus bemutatott a „Francia Archeológusok Nemzeti Társulata”-ban egy éppilyen halotti leplet, melynek ugyanaz a mintája, ugyanaz a szélessége, csak hosszabb a turini-lepelnél, s mely az egyiptomi Antinoe melletti ásatásokból származik. Noguier de Malijay, az író, hivatkozik továbbá a Kha király (élt a Kr. előtti 16. században) sírjában talált lepelre, melyet a híres Schiaparelli fedezett fel és rekonstruált a turini múzeumban.

A kissé megsárgult, széles leplen szabadszemmel elég határozottan látjuk egy feltűnően magas férfi holttestének lenyomatát, éspedig kétfelől: előlről is, hátulról is. A kettős lenyomat úgy keletkezett, hogy a holttestemet ráfektették hanyatt a lepel egyik felére, amelyen aztán ott maradt a fejnek, a tarkónak, a nyaknak, a medencének és az alsó végtagok izomzatának hátulról való lenyomata. A lepel másik felét a fejen keresztül felülről borították rá a testre, s így erre került az arcnak, mellnek, a keresztbetett kezeknek s a lábaknak előlről való képe. Ily módon egyetlen, feltűnően hosszú, de különösen széles gyolcslepelbe burkolták a holttestemet s így takarták el az emberi szemek elől. A legszemléltetőbben örökítette meg a halotti lepel alkalmazásának ilyen módját egy miniatűrjén Giulio Clovio, Raffael egyik tanítványa; magunk is megpróbálhatjuk valamilyen tetszés szerinti tárgy és egy törülköző segítségével.

A kettős alakon kívül legfeltűnőbb jelenség a szent leplen, hogy az alak két oldalán egész hosszában két sor sötét, szimmetrikusan rendezett folt húzódik. E folt sorok kezdetben meglehetősen zavarólag hatnak a szemlélőre. A lepel első-második és harmadik-negyedik negyedének határán húzódnak végig, s mintegy bekeretezik a holttest lenyomatait. Első pillantásra felismerhetjük, hogy égési nyomokról van szó, melyek azonban — hála Istennek — csak kissé érintik elől

is, hátul is az alak vállát és felső karját. A lenyomatok legfontosabb részei érintetlenek maradtak. Ahol a tűz legerősebben érte a vásznat, ott egészen tönkrement, úgyhogy meg kellett foltozni, ami szintén megállapítható első pillantásra. E foltok mellett különböző fokban elszenesedett és így különböző színárnyalatú részek következnek, hol a megsérült anyag még összetart. Az egész leplen nyolc nagy sérülés van, ami feledhetetlen kinézetet kölcsönöz neki.

Annak a tűzvésznek nyomai ezek, melyeket, mint fentebb már említettem, a szent lepel 1532-ben a Chambéry-i kápolnában állott ki. A sérülések szimmetrikus volta onnan ered, hogy a lepel a tűzvész idején többszörösen összehajtva feküdt az ezüstládikában, s amint ez a forróságban olvadni kezdett, a megolvadt ezüst egy csöppje kiégette a vásznat. A szaléziánusok Turinban levő Valsalice-liceumának tanára, dr. Tonelli A., aki kérdésünknek ismert kutatója, határozottan megállapította, hogyan volt a szent lepel összehajtva. Szélességében négyszer, hosszában pedig 12-szer; vagyis más szavakkal: kiterjedésének $1/48$ -adára, 27×36 cm-nyi nagyságúra volt megkisebbitve. Körülbelül ez volt az ezüst szekrényke mérete, melyről a történetíró följegyezte, hogy már olvadni kezdett. A szent lepel ez alkalommal már a második tűzvészt állotta ki.

1532 decemberének e 3-ról 4-re virradó éjtszákáján az értékes ereklye még más szimmetrikus foltokat is kapott, melyek nem égési nyomok. Hogy a forró ezüsttartóból ki lehessen venni a drága ereklyét, természetesen erősen le kellett hűteni vízzel az ezüsttartót. Ez a víz egy sor rombuszalakú foltot okozott, ezek végighúzódnak a gyolcs közepén s olyanok, mint ha szélük ki lenne vágva vagy ki lenne cakkozva. Oldalt ezeknek pontosan megfelelő félrombusz alak van, annak jeléül, hogy e foltok is az összehajtás folytán keletkeztek. Érdekes, hogy az így megjelölt helyek azok, melyek az oltáskor szárazak és érintetlenek maradtak; egyébként az egész lepel átnedvesedett. Kémiai vizsgálat teljes világosságot derített e sajátság-

gos dologra. Az aloe ugyanis — amivel a szent lepel át volt itatva — az ammoniák behatására két festőanyagot ad: az aloetint és az aloeint. Az aloetin vízben oldhatatlan, ezért elmoshatatlanul megfogta a gyolcsot. Rózsásbarna árnyalatával főként ez képezi a szent leplen levő lenyomatok megalapozását. Viszont az aloein, mely vízben oldható, a Chambéry-i tűzvész alkalmával még intenzívebbé vált, miáltal a hottest körvonalainak rajzát elevebbé tette. Csak az említett rombuszok és félrombuszok területe maradt halványabb. Így tehát a szent lepel a második tűzvész alkalmával kiállotta a vízvészt is. — Az elszenvedett kárt jóvátenni nem lehet.

S mikor volt az első tűzvész? 1349-ben Besançonban, — amiről már a történelmi áttekintésben megemlékeztünk. Ennek nyomai a kerek égési helyek, (lyukak) a két lenyomat közötti részen, valamint néhány kisebb a csipő táján, különösen hátul. G. Porché versaillesi mérnök állapította ezt meg úgy, hogy elfogadható ellenvetést tenni nem lehet. A középkorban ezeket az égés által okozott lyukakat láncok lenyomatának tartották.

Még valamit előre kell bocsátanom. Éspedig egy igen feltűnő dolgot: hogy t. i. a szent lepel fényképein erős, világos vagy sötét vonalak láthatók (a szerint, hogy a kép pozitív-e, vagy negatív). Intenzív fényképeszeti megvilágításnál ezek a szent lepel hajtásainak, ráncainak bizonyulnak, melyek még a középkorbeli favázra való feltekeréskor keletkeztek. Legnagyobb-részt egyáltalán nem távolíthatók el. Ha összehasonlítjuk az 1898-ból és 1931-ből való fényképeket, feltűnik, hogy az utóbbin kevesebb ránc van. Az első felvétel a szent lepelről üveg alatt, rázában készült; míg az utóbbinál kísérete segítségével maga Fossati bíboros igyekezett a lepel kifeszítésével eltüntetni a ráncokat. Ám ez, különösen Krisztus fejének előlről való lenyomatánál, nem sikerült. Ott megmaradt két barázda, mely a két különböző felvételen egészen egyforma. Minthogy a fotográfálás rendkívül intenzív fényenél tör-

tént, e ráncok helyén teljesen hiányzik úgy a vászon struktúrájának, mint a lenyomatoknak képe.

Legfőbb érdeklődésünk természetesen annak az ereje teljében elhalt férfinak alakjára irányul, kinek képe előlről és hátulról lenyomódott a lepelre. Feltűnően magas ez az alak és a legapróbb részletekig viseli az Úr szenvedéseinek valamennyi jelét úgy, ahogy azokat az evangélisták egybehangzóan leírták.

Természetes, hogy ez a körülmény alkalmas arra, hogy kíváncsiságunkat rendkívül felfokozza, különösen azért, mert az elmúlt évszázadokban csak sejtették, hogy férfi-holttest lenyomatáról van szó, mely erősen torzítottnak látszik. Egészen a múlt évszázadig különösen Krisztus szent vérének nyomai részesültek a leple a legmélyebb vallásos tiszteletben. Addig nem értették és nem is érthették meg kellően a lenyomatot.

A szent lepel színe fehér, kissé sárgult, lehellet-szerűen rózsaszín árnyalattal. A lenyomatok pedig szigorúan egyszínűek: szépia, vagyis rózsás-sötétbarnák, s éles körvonalak nélkül olvadnak bele környezetükbe. Így megérthetjük az olasz leírások e kifejezését: „contorni sfumati”, — olyan körvonalak, melyek eloszlanak, mint a füst és pára. Csak ahol vérfoltokat látunk, ott változik a szín élesen elhatárolt területeken erősen rozsdássá.

A szent lepel valódiságának úttörő szószólója, dr. Tonelli, a következőkben jelöli meg a lenyomatok jellemző tulajdonságait. Állításait megfelelően kiegészítem és kifejtem.

A lenyomatok elsősorban mindenütt egy színárnyalatúak. A legvilágosabb helyeken a gyolcs természetes színe látszik; ott nyoma sincs semmiféle festékanyagnak, amint ezt a fényképnagyítások megdönthetetlenül igazolják. A lenyomatokat apró szemcsék alkotják, melyek szorosan állanak egymásmellett. Ezeknek színe annál intenzívebb, minél közvetlenebbül hathatott a lepelbe burkolt holttest azokra az aloe- és mirha-szemecskékre, amikkel a lepel sűrűn be volt hintve. A lenyomatok oly módon keletkeztek,

hogy az aloe a test alkalikus kigőzölgései által oldhatatlan festékanyaggá: aloetin-né változott. Ez képezi az egész titokzatos és érdekes jelenség alapját. Színük szép rozsdavörös, s előlről bámulatos pontossággal adják vissza egy emberi test alakját, sőt olyan szépséggel, amelyet egyetlen középkori művész sem hozott létre. Oly tökéletes ez az alak, hogy egyedül Michelangelo lehetne művésze. Vannak ugyan kisebb hibái, mint amilyen pl., hogy a mellkas és a csípő kissé erős, az arc kissé keskeny, — de mindennek ellenére a test arányai oly tökéletesek, hogy ilyet csak a legnagyobb művész: a természet alkothatott.

A Keresztrefeszített kezének lenyomata — minden tradícióval szemben — átszúrt csuklót és nem átszúrt tenyeret vagy kézfejet mutat. Továbbá a holttest teljesen ruhátlan — Krisztuson pedig szigorú zsidó szokás szerint legalább is egy kisebb ágyékkendőnek kellett lennie a keresztrefeszítéskor. (Sanhedrin 6, 3.) Csupán a bebalzsamozásra elkészített holttesten nem kellett ennek már rajta lennie. Egyetlen középkori festő se merészelte volna Krisztust így ábrázolni. Minden ez időből származó hamisítványon és másolaton megtaláljuk kivétel nélkül a hozzárajzolt kendőt. Krisztusnak ily ábrázolása egészen egyedülálló dolog. S a mellett a kérdés oly természetesen, oly finoman van megoldva az Üdvözítő kezének keresztbetételével. Ez ismét olyasvalami, ami egyetlen hamisítónak se jutott volna eszébe.

A test körvonalain világosan látjuk a vérzés nyomait. Látjuk a homlokon, a fej hátsó részén (mely a töviskoronától vérzett), a bal kézfejen, mindkét alsókaron, a talpakon, és a körmökön. Ez mind sebből ömlő vérnek a nyoma. Ezt az ömlést a szív működés idézte elő; viszont a test jobboldalán levő sebből, — minthogy itt hiányzott a „vis a tergo“, a szív hajtóereje — sötét, mondhatni sűrű a kifolyt vér, olyan, mint minden más folyadék, csupán súlyánál fogva folyik. Mint orvos, felhívom a figyelmet arra, hogy ilyesmire egyetlen középkori, 14. századbeli festő se

jöhetett rá; hiszen Harvey a vérkeringés mibenlétét csupán 1628-ban állapította meg.

A testet elől is, hátul is a korbácsütések nyomai borítják, amiről e művecske 6. fejezetében részletesen lesz szó. Itt kiemelem, mint minden szerző, ki e témáról ír, hogy feltűnő sűrűn fordulnak elő egészen kicsiny, 2'5—3 cm hosszú nehezekektől származó nyomok, és pedig mindig párosával. Állítólag negyven ilyen párt számoltak volna meg, ami megfelel a római törvény szerint előírt korbácsütések számának. Nyomai ezek a szomorú emlékeztető római korbácsnak (flagrum romanum) s színezésük különösen eleven. Láthatók egyéb, legyezőalakú szíjjelfutó ütésnyomok is, kivált az oldalakon s a csipőn; ezek más kegyetlen eszközöktől erednek, — talán tövises vesszőktől vagy ostortól, stb.

Ezek a lenyomatok legerősebbek és legvilágosabbak azoknak a testrészeknek megfelelő helyeken, melyek a lepelre helyezéskor, vagy a lepelrel való beborításkor lehetőleg közel jutottak hozzá. Viszont hiányoznak a lenyomaton a testnek azon részei, melyek többé-kevésbé távol voltak tőle; mint pl. a nyak, a mellkas felső része, a lágyék, a keresztcsont hajlata, a térd homorulata, az alsó lábszárak sarok fölötti része s a balláb elől lévő fele. Más szóval: a test kiemelkedőbb részei: a hajzat, az orr, a szemöldökcsont, bajusz, szakáll, ajak, továbbá a váll, alsókar, kéz, a gerincoszlop, ülőizom, a térd, az alsó lábszár felső része és a talp lenyomata nagyon határozottan tűnik elő a vásznon a jellegzetes rozsdabarna színben. Egészen hiányzik azonban a mélyenfekvő testrészek lenyomata; hiányzanak a szemgödörök, az orr- és arcbarázdák, az ajakbarázda, a nyak, a kulcscsont, a mellkas felső része, a has és az ágyék oldalrészei, stb.

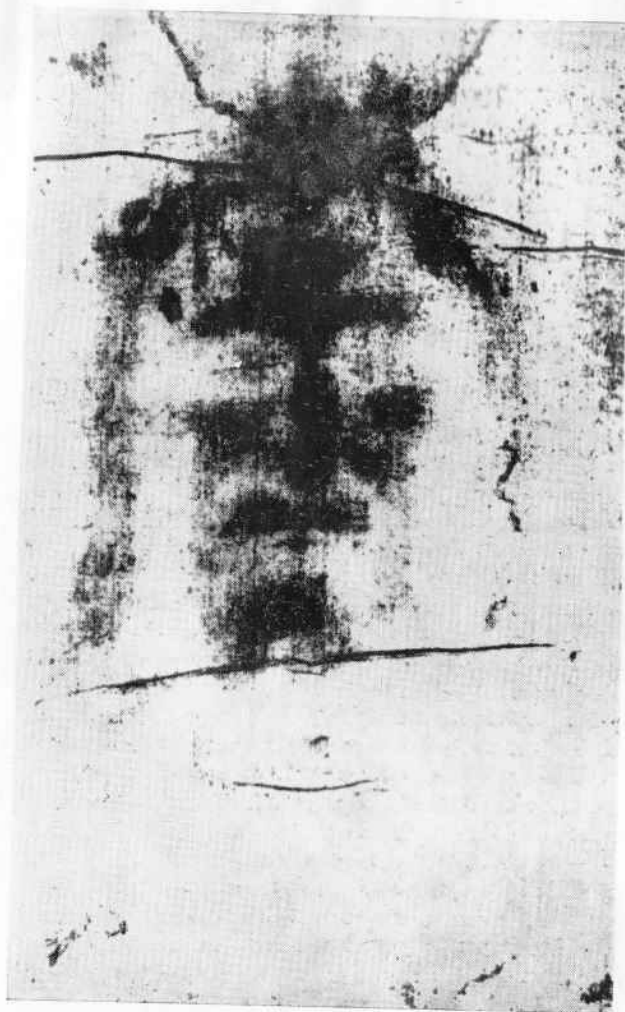
Még világosabban: e lenyomatok tisztára negatívak; fordított fény- és árnyjátékuk van, a test jobb- és balfele is föl van cserélődve. (Ügynevezett tükörkép ez; a tükörben is balról látjuk a jobbkezet s jobbról a balt, a nélkül, hogy ennek igazán tudatában lennénk.) Tehát e lenyomatok tökéletesen olyanok, mint a fény-

képeszeti negatív kép. Viszont a vér lenyomatai egészen más viselkedést tanúsítanak. Ezek közvetlen érintkezés által keletkeztek; a szent lepel hozzányomódott Krisztus szentséges véréhez, s átítatódott vele. Ezek tehát pozitív lenyomatok, s mint ilyenek, a fényképész lemezen negatív képet adnak. A fényképezőgép lencséje előtt, a lemezeken és a kópiákon a kétféle lenyomat természetének megfelelően viselkedik.

A modern fényképeszeti tudománynak köszönhetjük, hogy a kereszténység e legdrágább ereklyéje mindenki számára hozzáférhetővé vált s nem lehetünk eléggé hálásak Secondo Pia-nak, aki 1898-ban az első fényképfelvételt készítette róla.

Megjegyzem még, hogy a szent lepel bármely tetszésszerű részéről készült mikrofotografián sehol festőanyagnak vagy valamelyes festőtechnikának nyomát sem lehet felfedezni. (A középkorban egyedül temperafestékről lehetett volna szó. A festőanyagnak tojásfehérjével vagy enyvvvel való keverékéről. A vízben oldódó anilinfestékek itt egyáltalán nem jöhetnek tekintetbe, minthogy ezeket csupán az elmúlt évszázad folyamán fedezték fel.) A lenyomatot csakis szemcsés foltok, elmosódó és egymásbaolvadó körök alkotják, melyek egyszerűen beleszívódtak a gyolcsba.

Természetesen módfelett érdekel bennünket, hogy a lenyomatok keletkezésének mi a legvalószínűbb magyarázata. Pia 1898-i fényképfelvétele rendkívül felizgatta az akkori művelt világot, mely azonnal két ellentétes táborra oszlott. A felfedezéssel szembenállók között sok pap is volt. Védelmezői közül különösen a párizsi biológiai egyetem tanára, Vignon Pál állott elő döntő jelentőségű bizonyítékokkal. 1902-ben jelent meg „Le saint Linceul de Turin” című kimerítő műve, melyben igen sok bizonyító erejű, — főként kísérleti anyagot gyűjtött össze. Megvilágította a legkülönbözőbb idevonatkozó problémákat s megcáfolta az ellenvetéseket. 1931-ben két tudományos bizottság alakult: egy olasz, melynek Fossati turini kardinális az elnöke, s egy francia, Verdier párizsi bíborossal az élén. Ezek

Krisztus arca a Szent Leplen; a fotográfia negatívja.

Utánnyomás tilos.

elfogadták a maga teljességében Vignon magyarázatát, mely a legelfogadhatóbb és a legvalószínűbb; s elfogadták azért, mert igazolta úgynevezett vegyi távolrahatási kísérletekkel, mint az olaszok mondják: vaporigraphismus-sal.

Ennek a teóriának alapját az a megállapítás képezi, hogy az aloe lúgos vegyi anyagok behatására oldhatatlan festőanyaggá, aloetin-né változik, mit a gyolcs mohón magába szív. Pontosabban: a verejték, a vér, a holttest oszlásánál keletkező kigőzölgések, röviden mindaz, ami húgysavas sókat tartalmaz, vegyi átalakuláson megy keresztül, s ammonium-karbonáttá, majd ammoniákká válik, ami vegyileg megköti az aloe anyagát. Ezt Colson, a híres vegyész állapította meg.

Tonelli professzor művébe, valamint a „Rivista dei Giovanni”-ban megjelent értekezéseiben reprodukálja az általa s Vignon által szerkesztett sémákat és diagrammokat, melyek a test különböző részeiből származó ammoniák-kigőzölgések hatását szemléltetik, s egyúttal nagyon tanulságosan megmagyarázza, hogy pl. Krisztus arca miért látszik feltűnően keskenynek, stb. A vegyi hatóanyag a testből származott, a festőanyag pedig a leplen volt és nem a testen; így a gyolcsra az érzékeny lemeznek egy bizonyos neme képződött.

Egy másik, fizikai teóriának, melyet Busnelli, a tudós jezsuita igyekezett érvényre juttatni 1933-ban a „Civiltà Cattolica”-ban, úgylátszik nem sok kilátása van arra, hogy általános tudományos elismerésben részesüljön. Busnelli mindent fizikai úton igyekszik megmagyarázni; szerinte: „Az aloe nedve a melegben megsűrűsödik s barna, fekete, sárgászöld masszát képez . . . Krisztus testét még az alkonyat beállta előtt eltemették, tehát még melegnek kellett lennie; még lázas meleg volt . . . Begöngyölték az aloeval átitatott gyolcsba. A test melegével való érintkezéstől az aloe lassan fölmelegedett, és pedig különböző fokban a szerint, hogy mennyire érintkezett a melegforrással, hogy milyen távolságban volt tőle . . . így keletkezett a lenyomat. Amint a meleg hatása megszűnt, a kép kiala-

kulása nem folytatódott tovább; olyan halvány és ködszerű maradt, amilyenek ma látjuk."

Szerinte ilyen módon keletkezhett a kép, s lett oly állandóvá és rozsdavörös színűvé. „Talán nem lenne nehéz ezt kísérlettel kimutatni próbálni, amit azonban átengedünk másoknak” — teszi hozzá Busnelli.

Vignon tanár, az ismert biológus azonban 30 esztendővel ezelőtt teóriája igazolására kísérleteket végzett, mégpedig teljesen pozitív eredménnyel. Gipszöntvényből emberi arcot s alakot készített, átítatta ezt ammoniákkal, — s az aloeval behintett gyolcson nagyjában és egészében hasonló eredményt ért el.

A fizikai teóriát én sem látom igazoltnak. Óriási különbség van ám a tűz heve (amely 1000—1500 fokon felül van) és a lázas hőmérséklet között, amely az embernél, — mint később hallani fogjuk — tetanusz-halál esetén a legmagasabb: 44 fok. És meddig tarthat ez a hő a halál beállta után? Állandóan fogy, — s körülbelül 16—24 óra múlva a test és a környezet hőmérséklete teljesen ki van egyenlítődve. Kétlem, hogy ilyen hőmérséklet s ennyi idő elégséges lenne a lenyomatok létrehozására; Vignon különben beigazolta kísérleteivel, hogy a közvetlen érintkezés folytán keletkezett lenyomatok csak zavarják a szent leplen a képet, de semmi közösségük nincs vele.

Se a középkor, se az újkor egészen a múlt század végéig nem értette kellően a rendkívül értékes turini ereklyét. Csak 1898-ban sikerült rejtélyét váratlan módon megfejteni.

IV. A tudomány 19 évszázad mulva lefényképezi Krisztus testét.

„Tedd ide ujjadat, és nézd kezeimet;
és nyujtsd ki kezedet és tedd az én
oldalamba, és ne légy hitetlen, hanem
hívő!”

(Ján. 20, 27.)

A szent lepel valódiságának kérdésében teljes fordulatot jelentett: a tudomány legfiatalabb ágainak egyike, a fotografálás. A kereszténység legértékesebb ereklyéjének valódisága felől váratlan bizonyosságot nyertünk általa, s lehetővé tette számunkra a soha nem sejtett dolgot: hogy 19 évszázad mulva lefényképezzük Krisztus szent arcát.

A halotti leplen levő alak körvonalaait ugyan meglehetősen hűséggel lefestette Reffo olasz festő az 1868-i kiállítás alkalmával; ám csupán 1898-ban kapta meg az engedélyt I. Umberto királytól Noguier de Malijay szaléziánus páter, a rend turini liceumának fizika- és vegytanára, hogy fotografálás útján készítsen teljesen hű másolatot az olasz királyi család e legértékesebb kincséről. A munkával a legtehetségesebb turini amatőr-fotografust, Secondo Pia ügyvédet bízták meg. A meglehetősen nehéz feladat kitűnően sikerült. Bámulatát csak a legnagyobb erőfeszítéssel bírta elfojtani, amint a kép előhívásakor megjelent előtte Krisztus arcának pozitív mása. Erre egyáltalán nem számított. Alig bírta a szent lepel negatívját a rögzítő fürdőbe dobni. És valóban: felvétele világesemény volt. Felfedezésének világraszóló fontosságát még növelte a felülvizsgálat, melyet a híres szakember, Giuseppe Enrie 33 év múlva végzett.

Amiről senki sem álmodott, ami szívünk legtitkosabb vágya volt: azt most elénk tárja a fényképész lencséje és érzékeny lemeze, tehát két olyan dolog, miről eléggé ismeretes, hogy szuggesztív, képzelet, csalóka ábrándkép nem befolyásolja.

Elsőrendű felfedezés ez, mert megfejtette a szent leplen levő sajátosságok ábra rejtélyét. S még fontosabb, hogy megingathatatlan alapot helyezett a lepel valódiságának kérdésénél. Hiszen 1898 előtt, tehát azon évszázadok alatt, melyekben a szent lepel francia és itáliai földön volt, senkinek sem lehetett sejtelve sem arról, hogy a rajta lévő lenyomatok tökéletes negatívok, vagyis olyan magatartást tanúsítanak, mint a fotografáló lemezek, melyeknek érzékeny rétege felvette a rájuk vetített képet: a fény és az árny fordítva van rajtuk, s az oldalak is fel vannak cserélve, mint a tükörképen. Olyan dolog ez, ami a most kilencvenéves fotografálás feltalálása előtt senkinek eszébe sem juthatott, mert a természetben ilyen negatív sehol sem fordul elő!

A modern kísérleti tudomány tehát megfejtette annak a szent ereklyének titkát, melyet évszázadokon át féltve őriztek s nagy tisztelettel vettek körül. Igazolta, hogy valóban a Megváltó testének körvonalai vannak rajta. Lehetővé tette, hogy 19 évszázad múlva lefényképezzük szentséges arcát, mint valóságot. A felfedezés hatása oly nagy volt, hogy 1934 december 11-i számában még a Vecerni Ceske Slovo is, — melyről pedig semmikép sem lehet állítani, hogy szent vallásunk iránt jóindulattal viseltetik — kimerítő cikket hozott róla ugyanazon címen, mint amely e fejezet fölé van írva. Ezt itt lojálisan elismerem.

A modern fényképezési tudomány, — mely semmiféle kompromisszumra nem kapható — igazolta továbbá, és különösen nagyítások, stb. által megállapította, hogy a leplen semmiféle hamisítás nem történt, és hogy valami effélét senki ki se gondolhatott — mint ahogy az orvosi tudomány is kimutatja ezt a szent leplen tett csodálatos felfedezéseivel. Az ereklye iránti tudományos érdeklődést, — melyet Pia első, még tökéletlen felvétele 33 éven át ébren tartott — még növelte Enrie sokkal tökéletesebb technikai szakismerete. Az ő 1931-ben készült felvétele kétségtelen diadalát jelenti annak a felfogásnak, hogy a fölséges

ereklye valóban eredeti. Ebben áll munkájának mérhetetlen fontossága.

A turini halotti lepelnek ez a hivatalosan megbízott fényképezője csupán 1933-ban adta ki a Societa Editrice Internazionale-nál „La Santa Sindone rivelata dalla fotografia” („A fényképezés megfejtje a szent lepel rejtélyét.”) címen terjedelmes művét, mely magában foglalja tanulmányainak egész bőséges anyagát és meglepő eredményét. A szerző elsősorban azt hangsúlyozza, hogy a szent lepel lenyomatainak megértéséhez ismerni kell a fotografálásnak legalább alapelemeit: hogy a fényképezőgép lencséje által felfogott fény bizonyos vegyi folyamatot idéz elő az érzékeny ezüstlemezen, mely az előhívóban a fényt és árnyat, jobb és baloldalt illetőleg fordított képet ad. (Ugynevezett negatív képet.) Csak újabb megfordítás által kapunk helyes megvilágítású és helyes fekvésű, úgynevezett pozitív képet. Olyan dolog ez, ami manapság, az amatőr-fotografálás nagy fejlettsége mellett úgyszólván mindenki előtt ismeretes.

De csak manapság. Az úgynevezett daguerreotypiának, a tulajdonképeni fényképezés megelőzőjének felfedezése előtt természetesen senkinek se lehetett a dologról sejtelve sem. Amit pedig valaki nem ismer, azt nem is utánozhatja jól. Éppen azért nem sikerült egyetlen festőnek sem — a híres Dürert se véve ki — a szent lepel lenyomatának, mint negatív képnek — tökéletesen hű másolatát adni. Műveik a pozitív és negatív képnek szegényes és zavart keverékei.

Csak fizikai törvények munkálkodhatnak az őket jellemző abszolút pontossággal, tökéletességgel és következetességgel. S e tekintetben Krisztus testének a szent leplen levő lenyomatai teljesen hasonlóak a fényképezési negatívhoz; vagyis a testnek azok a részei, melyeket a világosság legjobban ér: a homlok, orr, a száj, a kezek a legsötétebbek, s ami a valóságban jobboldal, az balnak látszik. Hasonló viselkedést tanúsítanak mindazok a testrészek, melyek Vignon-nak fentebb említett teóriája szerint ammoniak-kigőzölés

által hatottak az aloveal behintett, tehát reájuk nézve érzékeny lemezre, — míg a vér lenyomatai, valamint a sebeké, melyek a szentséges folyadékot, a megváltói vért érintés alkalmával adták át az azt magába szívó gyolcsnak, egészen normálisan viselkednek. Fényképezéskor a negatív lemezen negatív, a pozitívon pozitív képet adnak, s megsemmisítik Busnelli-nek, a tudós jezsuitának az előző fejezetben előadott fizikai teóriáját.

A mondottak következeképpen Krisztus szentséges testének a leplen levő negatív lenyomatai a negatív lemezen pozitív képet adtak, ami az első fényképezőt rendkívül meglepte és méltán fölizgatta. Az ilyen lemezen nemcsak megfelelő világításban látjuk a Megváltó arcát és testét, hanem a test két oldalának elhelyezése is helyes; ami a valóságban jobboldal, az itt is az, stb. A vér lenyomatai azonban, a helyett, hogy sötétek lennének, világosak. Csupán azon a papíron válnak pozitívvá, sötétté, melyre a képet a negatív lemezről levonjuk.

Most már megértjük, miért nem tudta senki a lepel rejtélyes lenyomatait Secondo Pia fényképezése előtt megfejteni. Pedig az Úr szenvedéseinek valóságos könyve ez, — csak olvasni nem tudtuk. Most már megértjük, miért nevezte e lenyomatokat egy fél évszázaddal ezelőtt P. Segneri, a lánglelkű turini szónok olyan éktelenségeknek, „melyek iránt égő szeretetre kell gyulladnunk”. („Deformitas che in amora.”) Most már megértjük e könyvet — és bámulunk azon, hogy mi mindent mond el, mihelyt titokzatos írásának kulcsát megtaláltuk.

Mindezt elmondja Giuseppe Enrie lovag, az olasz hivatásos Fotografusok Szemléjének egykori főszerkesztője, a híres szakember s az olasz tanulmányozó-bizottság egyik tagja. Említett könyvében rendkívüli lelkiismeretességgel és pontossággal írja le mindazokat a szakutakat, melyeket a szent leplen végzett. Nemcsak a felhasznált lemezek kiterjedését és márkáját (gyári jelzését), az objektív erősségét, minőségét, világítását stb. jegyzi fel, hanem általában világos képet ad egész

munkájáról. Csodálatos felvételeit kétizben végezte 2—2 óráig tartó munkaidő alatt; 1931 május 3-án és 22-én éjjel fél 11-től fél 1-ig, a tudományos világ nagyszámú képviselőjének jelenlétében. Tekintetbe kell venni, hogy 16,000, majd 20,000 gyertyafénynél fényképezte le azt a fehères, elsárgult gyolcsot, melyen néhány nem egészen határozott, szinte az eltűnésig elhalványodott rozsdás lenyomat van. Mikor aztán felvételein világosan látjuk Krisztus bámulatra keltő képét, de még a gyolcs ráncait is, el kell hogy fogjon az ámulat, — mint ahogy Fossati bíboros is térdre hullott a lenyűgöző látványtól s így kiáltott fel: „Mily vigaszt nyújtott nekem az Úr, szentséges arcának látása által!”

Fontos, hogy úgy a lemezeket, mint Enrie képeit öt szakember hivatalosan, bizottságilag felülvizsgálta. Giulio Turbila turini jegyző 1931 május 28-án kelt 122,260. számú hivatalos bizonyítványa igazolja, hogy a negatív fénykép-lemezek a legcsekélyebb *retusálás sincs*, és hogy a pozitív képek annak teljesen hű másolatai.

Aki csak némileg is járatos a fotografálás tudományában, tisztában van azzal, hogy a lepelnek, vagyis a fehér gyolcsnak képét a rajta levő sötét lenyomatokkal normális úton kapjuk meg; úgyhogy a negatív-ról egyszerűen másolatot vonunk le érzékeny papírosra. A Megváltónak a szent leplen levő pozitív képére azonban csak úgy tehetünk szert, ha az első negatív lemezről egy másik lemezre készítünk felvételt (tulajdonképpen diapositívet készítünk) s erről vonjuk le érzékeny papírra a másolatot.

„A fényképezőgép lencséje olyan szem, mely sokkal kitartóbban néz és élesebben lát, mint az emberi szem. Feljegyez mindent, olyan átható fénynél, amelyet mi elviselni nem bírunk; feljegyez mindent, előítélet vagy befolyásolás nélkül, a lehető leghívebben, irgalmatlanul, s minden szuggesztíóval dacolva.” „Eljött azért, hogy mindenkinek, aki látni akarja e ritka ereklyét, kezébe nyomja annak képét . . .” — mondja Enrie, a szakember. S ez a lencse, mely mindent job-

ban, pontosabban és tárgyilagosabban lát, mint az emberi szem, nemcsak élénk állítja Krisztus valódi arcképét, de ezenfelül arra is képes, hogy valódiságának tudományos bizonyosságát adja.

A fényképnagyítás, mely oly bámulatos szolgáltatokat tesz pl. a bírósági írásszakértőknek, s melyet az orvosi tudomány is oly sokszor felhasznál, — nemvárt pontossággal és bizonyító erővel döntötte el a szent lepel valódiságáról folyt vitát.

A bizonyságok Enrie szerint a következők:

1. A test lenyomata a leplen — a vérfoltok kivételével — tökéletes negatív kép, és nem emberi kéz alkotta munka.

2. A nagyítások világosan kimutatták, hogy a leplen nyoma sincs semmiféle festékanyagnak, ecsetvonásnak, semmiféle rajznak, vagy fölvázolásnak.

3. A lenyomatok fény- és árnyjátékának körvonalai sehol sem élesek, hanem jellegzetesen elmosódnak.

4. Az élesen körülhatárolt vérfoltok lenyomatának kifejezetten olyan jellege van, mely közvetlen érintkezésre utal. Intenzívek, — s rajzuk a legerősebb.

5. A lenyomatok anatómiailag egészen pontos és tökéletes arányokat mutatnak; az arc elárulja az egyéniséget és a fajt is. Nem éktelenítik el sem a dagadt részek, sem a betört orr.

6. A lenyomat árnyéka körül, tehát a szent lepel legnagyobb részén, teljesen hibátlanul látszik a gyolcs szövése.

7. Ez a negatív lenyomat az Üdvözítő arcának nemcsak vonásait őrizte meg csodálatraméltó pontossággal, hanem ami ennél még sokkal fontosabb: lelkének kifejezését! Ez a legmagasztosabb a dologban!

A turini halotti lepel valódiságát ezenkívül bizonyítja a kétszeri tűz- s egyszeri vízpróba. Amint még hallani fogjuk; bámulatos orvosi dolgok is bizonyítanak mellette. Kizárt dolog, hogy a 13. vagy 14. század valamely csalója többet tudott volna ezekről, mint a mi legnagyobb tudósaink szinte tegnapig tudtak..

Krisztus arca a Szent Leplen.

Cav. S. Pia fényképfelvételének pozitíve 1898.

Engedéllyel.

Utánnyomás tilos.

Értelmes ember nem kételkedhetik ezekután a szent lepel valódiságában. Ha valakinek mégis kételyei vannak, úgy ezeket csupán az az aggodalom okozhatja, hogy kénytelen lesz levonni a következtetést: porba kell borulnia a Megváltó végtelen, kimondhatatlan szeretete előtt. Egyéb nem tarthatja vissza az igazság elfogadásától.

Igen, a fényképészet technikájának föllendülésével világosság derült Krisztus e végtelenül értékes ereklyéjének valódiságára is. S nemcsak Enrie, a szakember jutott ily bámulatos eredményekre, aki sokezer gyertyafénynyi mesterséges világításnál dolgozott; ugyanazokat állapítja meg annak a riporternak felvétele is, aki teljes napsütésben fotografálta le a szent leplet, mikor az búcsúzóul a turini dóm előtt volt kiállítva, — valamint minden olyan amatőrnek felvétele, akinek sikerült gépét a világ ez egyedülálló tárgya előtt ügyesen elkattintani. S 1931-ben, a kegyelem ez esztendejében, körülbelül két millió látogató és zárandok győződhetett meg saját szemével mindarról, amit Enrie 165 oldalas könyvében részletesen s illusztrálva előad.

Befejezésül még csak egy dolgot említek. Amit a fénykép mutat, az mindenki előtt magától értetődő. A magától értetődés pedig a filozófia legerősebb bizonyítéka. Enrie felvételeinek csodás fototechnikája maga is új, nagyszerű felfedezésként áll előttünk. A lelket fotografálta le! Krisztus valódi képét!

Mily ok az örömré, lelkesedésre, szeretetre!

Ha gondolkozunk, s az orvosi tudomány tárgyilagoss bizonyítékait is elfogadjuk, akkor ahhoz a sziklaszilárd meggyőződéshez jutunk el, hogy egyedül a valóság az, ami nem csal! S éppen a valóság az, ami a turini szent lepel eredetiségét bizonyítja.

Mily vigaszt nyújtott nekünk általa az édes Üdvözítő!